МІЖРЕГІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ УПРАВЛІННЯ ПЕРСОНАЛОМ

МАУП

ПРОБЛЕМИ МОДЕРНІЗАЦІЇ УКРАЇНИ

Випуск 7

Матеріали

Звітної науково-практичної конференції
“Теоретико-методологічні засади та соціальна практика модернізації України: політичні, юридичні, економічні та психологічні проблеми”
м. Київ, МАУП, 29 листопада 2018 р.

IV Всеукраїнської науково-практичної конференції
“Проблеми і перспективи соціально-економічного розвитку України в умовах європейської інтеграції”
м. Київ, МАУП, 14 листопада 2018 р.

Міжнародної наукової конференції
“Сучасні аспекти модернізації освіти в Україні: стан, проблеми, тенденції розвитку”
м. Київ, МАУП, 7 грудня 2018 р.

Київ
ДП “Видавничий дім “Персонал”
2018

ББК 63.3(4УКР)я43
С76

Схвалено Вченою радою Міжрегіональної Академії управління персоналом (протокол № 10 від 31.10.18)

Редакційна колегія:
М. Н. Курко (голова), д-р юрид. наук, проф.;
Є. О. Романенко (заступник голови), д-р наук з держ. упр., проф.;
А. А. Ігнатченко (відповідальний редактор), канд. техн. наук;
І. П. Бідзюра, д-р політ. наук, проф.;
В. М. Воронін, д-р іст. наук;
М. Ф. Головатий, д-р політ. наук, проф.;
А. М. Кислий, д-р юрид. наук., проф.;
О. Л. Фещенко, канд. екон. наук, доц.;
Л. В. Янюк (виконавчий редактор)

Матеріали подано в авторській редакції.
Відповідальність за зміст та орфографію матеріалів несуть автори.

Проблеми модернізації України : [зб. наук. пр.] / МАУП. — К.: ДП "Видавничий дім "Персонал", 2008 —

С76 Вип. 7: Матеріали. звітн. наук.-практ. конф. "Теоретико-методологічні засади та соціальна практика модернізації України: політичні, юридичні, економічні та психологічні проблеми", 29 листопада 2018 р.; IV Всеукр. наук.-практ. конф. "Проблеми і перспективи соціально-економічного розвитку України в умовах європейської інтеграції", 14 листопада 2018 р.; Міжнар. наук. конф. "Сучасні аспекти модернізації освіти в Україні: стан, проблеми, тенденції розвитку", 7 грудня 2018 р. / редкол. : М. Н. Курко (голова) [та ін.]. — 2018. — 372 с. : іл. — Бібліогр. у кінці ст.

У пропонованому збірнику подано тези учасників науково-практичних конференцій з проблематики широкого кола аспектів процесу системної модернізації України.

Для науковців, громадсько-політичних діячів, студентів, а також усіх, хто цікавиться розвитком Української держави і світовим досвідом проведення модернізаційних процесів.

ББК 63.3(4УКР)я43+67.9(4УКР)301я43

© Міжрегіональна Академія управління персоналом (МАУП), 2018
© ДП "Видавничий дім "Персонал", 2018

ЗМІСТ

ЗВІТНА НАУКОВО-ПРАКТИЧНА КОНФЕРЕНЦІЯ

“Соціальна практика та теоретико-методологічні засади модернізації України”
(політичні, юридичні, економічні та психологічні проблеми)”

(29 листопада 2018 р.)

ДЕРЖАВНЕ УПРАВЛІННЯ, ПОЛІТИЧНІ ТА ПСИХОЛОГІЧНІ ПИТАННЯ

Романенко Є. О., Чаплай І. В.
Практичний досвід налагодження ефективної співпраці між урядовим та громадянським секторами 11

Головатий М. Ф., Марусіна О. С.
Концептуальні засади формування сучасної державної політики у сфері вищої освіти адекватно інтересам особистості і суспільства 13

Мєлков Ю. О.
Філософські засади та парадокси української модернізації 17

Пархоменко-Куцевіл О. І.
Закордонний досвід формування антикорупційних інституцій в системі органів державної влади 20

Мартишин Д. С.
Питання соціальної справедливості в контексті філософських ідей Карла Маркса 22

Тимцуник В. І., Кузьменко Г. О.
Соціальна відповідальність як ціннісний орієнтир у державному управлінні 30

Коляденко Н. В.
Ціннісно-мотиваційний аспект професійного самовизначення студентів напряму підготовки “психологія, медична психологія” 32

Лісовський П. М.
Теоретико-методологічні засади квантової філософії у сучасних соціальних практиках: нано та ноотехнології 36

Шовгеля О. М.
Впровадження засад соціальної відповідальності в діяльність органів публічної влади в Україні на шляху до реалізації європейського вибору 39

Чаплай І. В.
Сучасні напрями розвитку освіти за кордоном та шляхи їх адаптації в Україні 43

Яровой Т. С.
Етап критичного осмислення лобізму як суспільного феномену у вітчизняній науковій думці 45

Чорна К. П.
Кримський ханат як взірець національного державотворення в епоху середньовіччя 47

К. П. ЧОРНА
канд. юрид. наук, доц., НН ІП МАУП

КРИМСЬКИЙ ХАНАТ ЯК ВЗІРЕЦЬ НАЦІОНАЛЬНОГО ДЕРЖАВОТВОРЕННЯ В ЕПОХУ СЕРЕДНЬОВІЧЧЯ

Політична історія Кримського ханства почалася із монгольським завоюванням південно – східної Європи (що ж до самого топоніму “Крим” , то, за більшістю версій, він виник теж у цей період, у XIIIстолітті, – від назви міста “Кирим” (“оборонний вал”), де монголи після підкорення південних земель розмістили територіальну владу, підкріплену гарнізоном в 10 тисяч осіб [1].

У зв’язку з тим, що майбутній ханат зародився на теренах Золотої Орди ,детальнішого аналізу вимагає місцеве територіальне управління, запроваджене монголами.

Історичною традицією татарського етносу є і наявність професійного війська, яке могло наматися до сусідніх володарів. Так, широко відомий в історії період співпраці ханства і козацької України у боротьбі проти польських феодалів:“Добре вишколена і загартована у багатьох боях татарська кіннота стала елітним підрозділом української армії. У поєднанні з козацькою піхотою це стало вирішальним у позбавленні війська Речі Посполитої стратегічно-тактичної переваги, яку вона мала перед цим на теренах Східної Європи, а в подальшому відіграло важливу роль в еволюції відносин з Кримом” [13].

Така середньовічна меркантильна політика ханату, викликана великодержавними амбіціями ординських правителів-чингізидів, спричинила ряд конфліктів між північними сусідами за союзництво з Кримом і посприяла цілій низці внутрішніх конфліктів між правителями кидилаків і бейств, які посилювалися особистими владними амбіціями. А орієнтація ханів на західних правителів і мирні договори з ними найбільше посприяли загостренню ворожнечі між Кримським ханством та Московським царством, яка у майбутньому закінчиться втратою власної державності – у 1783 році Кримське ханство було анексоване Російською імперією, яка здобула вирішальну перемогу у низці російсько- османських воєн XVIII століття. За десять років до цього “незалежне та суверенне Кримське ханство стало проектом Петербургу, який був спланованим винятково у власних інтересах: для зручності відторгнення від Османської імперії та подальшого поглинання імперією Російською” [13].

Таким чином, державне управління у Кримському ханстві на початок XVI століття уміщало в себе характерні риси степових імперій, історичні національні родоплемінні традиції, деякі ознаки османської імперської влади та проєвропейські тенденції у галузі зовнішньої політики. Такий химерний сплав дав можливість державі вистояти протягом 342 років: у період панування Золотої Орди, у самостійницький період перед османськими завоюваннями у Криму і під час змагань за правонаступництво з іншою спадкоємицею Золотої Орди – Великою Ордою, а також у період офіційної васальної залежності від Великої Порти, яка, проте, всіляко сприяла розвиткові ханату, надаючи фактично повну автономію, а також адміністративну, фінансову, військову і правову допомогу, завдяки чому багато науковців схильні трактувати ці відносини як союзницькі.

Як доказ: османська протекція не змогла знищити традиційні державні національні традиції, які полягали у ще більш жорсткій ієрархії, у формуванні скарбниці

переважно за рахунок військових кампаній, в пануванні родоплемінних традицій та в наслідуванні управлінських моделей степових імперій.

Розміщене у вигідному геополітичному просторі, захищене степом і морем, протеговане однією з наймогутніших тогочасних імперій, Кримське ханство було яскравим прикладом автократичної децентралізованої унітарної держави, чиї самобутні національні управлінські традиції були доповнені політичним впливом Великої Порти і північно – східної Європи.

Як і десятки середньовічних монархій, ханат впав під натиском більш могутнього ворога, але причини його попереднього політичного занепаду є спільними для подібних державних утворень. Це, перш за все, суперечності між відцентровою та доцентровою державною політикою, між прагненнями ханів зміцнити автократичне правління і намаганнями беїв здобути автономію для очолюваних ними окраїн; це відмінності між архаїчними національними управлінськими традиціями у здійсненні територіальної влади та присутністю іноземного субстрату в центральному державному апараті, який гостро відчував еволюційні потреби задля міжнародного визнання. Незважаючи на короткий (в епохальному масштабі) час свого існування, Кримське ханство залишило слід в політичній історії людства як самобутня модель етнічного державотворення, героїчна сторінка національного поступу і, щонайважливіше, – яскравий взірець консолідації великого кримськотатарського народу.

Джерела

1. Мавріна О. С. Виникнення Кримського ханату в контексті політичної ситуації в Східній Європі кінця XIV – середини XV століття. Сходознавство. – К., 2004. – № 25–26.– С. 57–77.
2. Галенко О. І. Кримський ханат // Енциклопедія історії України: у 10 т. / редкол.: В. А. Смолій (голова) та ін.; Інститут історії України НАН України. — К.: Наук. думка, 2009. — Т. 5. — С. 366.
3. Наш Крим: неросійські історії українського півострова: зб. ст. / Упорядник та вступ С. Громенко. – Київ: Інститут національної пам'яті, 2016. – С. 50.